

Egy év – egy kép: *Hobbym: a csillagos ég* (1969)

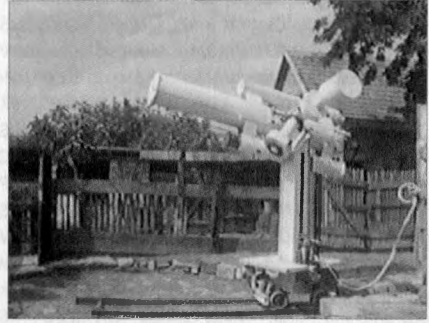
Sorozatunkban eljutottunk 1969-hez, mozgalmunk újabb sorsfordító évéhez. Szeptemberben mutatták be a televízióban a *Hobbym: a csillagos ég* c. filmet, melynek hatására valóságos tömegek léptek be a Csillagászat Baráti Körébe. Évente 1500 új belépővel gyarapodott a mozgalom! Az akkori világban egyetlen film is csodát tehetett... A kétrészes dokumentumfilmet Kollányi Ágoston rendezte, Kulin György tudományos közreműködésével. A csoda tehát elsősorban nekik köszönhető.

Az amatőr körökben kultuszfilmnek számító alkotás összesen 17 forgatási helyszínen készült, hiszen Kulin a mozgalom keresztmetszetét kívánta bemutatni. Láthatunk olyan bemutató csillagvizsgálókat, amelyek a forgatás idején élték fénykorukat, mára azonban kiköltözött falaik közül a csillagászat műsája (Dunaújváros, Fűzfőgyártelep, Hámán Kató úti csillagvizsgáló), de láthatjuk a fehérvári Vidámparkban üzemelő bemutatóhelyet és az akkori szegedi csillagvizsgálót is. Szigetszentmiklóson Pelsőcki tanár úr vezetésével épp „dióverőt” barkácsolnak a gyerekek, a pécsi szakkörösök között pedig felfedezhetjük a fiatal „Láng dokit”.

A filmet végignézve leginkább mégis azokra az amatőrökre emlékszünk vissza, akik sokszor a kényszerhelyzet szülte egzotikus távcsőmegoldásaikkal hívták fel magukra a figyelmet. A *Hobbym: a csillagos ég* a hiánygazdaság időszakában készült, amikor volt olyan amatőr, aki házilag készített üveg-hutát a kert végében, hogy távcsőtükréhez való üvegorongot gyártson. (A próbálkozás kudarcra végződött.) Némelyik távcső bizony megmosolyogtatóra sikeredett, a szándék azonban, mely ezeket a műszereket létrehozta, egyáltalán nem megmosolyogtató. A távcsőkészítők egytől egyig megfogadták Kulin György tanácsát, és szűkebb-tágabb környezetüknek is megmutatták a csillagvilág szépségeit.

Az amatőr készítésű műszerek közül már méreteinél fogva is kimagaslik régi tagtár-

sunk, Debreczeni István műszere. A műhely ajtaján síneken méltóságteljesen kigördülő műszer mai szemmel is megállja a helyét, sok ponton egészen profi megoldásokat láthatunk rajta. Ami nem csoda, hiszen készítője szakmájára nézve géplakatos.

Debreczeni István távcsőve (részlet a *Hobbym: a csillagos ég* c. filmből)

A filmben más szép távcsőmegoldásokat is láthatunk, például Balázs László pécsi állatorvos kicsi, de nagyon jól sikerült 10 cm-es Newton-reflektorát (melyet egy későbbi alkalommal mutatunk be). A kaposvári Hortobágyi Béla nyitott tubusú Newtonja sem tekinthető szokványos megoldásnak, mint ahogy lényegében egyik, a filmben szereplő műszer sem szokványos. Három 30 cm-es bemutatótávcsövet is láthatunk működés közben (Dunaújváros, Fűzfőgyártelep, Székesfehérvár). Közülük sajnos már csak a fehérvári van használatban.

A *Hobbym: a csillagos ég* legemlékezetesebb műszerét egy nyugdíjas juhász, Hajnal Ferenc készítette. A 260/4000-es Newtont valamiféle ős-Dobson állványra helyezte egy gödör mélyére, hiszen a 4 m-es tubusba másként nem tudott volna belepillantani...

A film utolsó mondataival búcsúzzunk az 1969-es esztendőről: „Igaz volt kalauzunknak, Dr. Kulin Györgynek, amikor azt mondta útközben, hogy több ez, mint hobbi, játékos időtöltés. Az amatőrök a csillagászati ismeretek lelkes terjesztői. Ez a mozgalom tükrözi a ma és a holnap emberének igényét, vágyát a világ megismerésére.”

Mizser Attila